

Efter at Ingvar Lundberg havde læst mit manuskript til bogen **Hjemme i fonemerne verden** modtog jeg i januar 1992 en meget opmuntrende, faglig og indsigtfuld vurdering - ikke mindst af min ide med at benytte håndfonemer som et led i den begyndende læseundervisning.

Jeg spurgte derfor i forlængelse af et evalueringsmøde på Lyngby Rådhus i september 2002, hvor Ingvar Lundberg deltog, om han ville bekræfte og eventuelt uddybe sin tidligere vurdering.

Hans svar var lige så opløftende som hans første spontane udtalelse 12 år tidligere. Nærværende skrivelse er dateret 26.01 2004 og er her med Ingvar Lundbergs tilladelse gengivet i sin helhed.

”Det är numera alldeles klart, efter flera decenniers framgångsrik forskning, att en avgörande förutsättning för att man skall lära sig att läsa är att man har förstått fonemprincipen, d.v.s. att språkets ord kan delas upp i segment eller byggstenar av fonemstorlek. Fonemen är betydelselösa enheter. Men de skapar betydelskillnader – ”bil” är någonting annat än ”pil”.

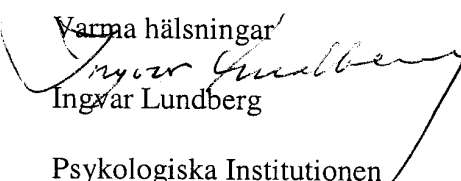
Fonemen är abstrakta i den bemärkelsen att de, när de förverkligas, alltid är samartikulerade med andra fonem. Detta innebär att de blir svårfångade för barnet. Man kan ju inte höra dem direkt. Det är alltså svårt för ett litet barn att omedelbart inse att ett talat ord, som t.ex. ”bog” kan delas in i tre segment. Det är också svårt att förstå att ”bog” och ”bil” begynner på samma sätt. Strängt taget begynner det första ordet på ”bo” och det andra på ”bi”, eftersom konsonanten alltid är samartikulerad med den efterföljande vokalen.

I det pedagogiska arbetet måste man hitta vägar för att hjälpa barnet att komma fram till insikten om fonemen.. Det gäller alltså att försöka hitta en väg där man kan fånga in de undflyende fonemen. Jörgen Nygaard Markusson har kommit på en närmast genialisk idé – han representerar fonemen med gester. Och strängt taget är ju fonemen förverkligade genom gester i talapparaten (rörelser med tunga, gom, läppar etc), men där är de mer osynliga. Med handgester blir fonemen synliga. Handen fångar bokstavligen in de undflyende fonemen.

Det påminner om Acredelos aktuella forskning på spädbarns språkutveckling, där barnen ännu inte själva kan forma ord med sin talapparat, men de kan med gester göra sig förstådda.

Handrörelser som ackompanjemang och konkret uttryck för de abstrakta fonemen är således en förträfflig pedagogisk nyskapelse. Idén bygger på djup insikt, teoretisk förståelse och solid praktisk erfarenhet. Den förtjänar stor spridning.”

Varma hälsningar

Ingvar Lundberg

Psykologiska Institutionen
Box 500
SE 405 30 Göteborg